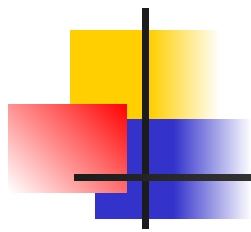

Тема 4. Психологія особистості

План

-
1. Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність»
 2. Характеристика особистості. Поняття про розвиток особистості
 3. Поняття про темперамент
 4. Характер, його сутність, структура
 5. Поняття про здібності, їх класифікація

1. Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність»

людина

ІНДИВІД

- група крові, структура тіла,
- будова мозку
- темперамент
- здатки

народжуються

ОСОБИСТІСТЬ

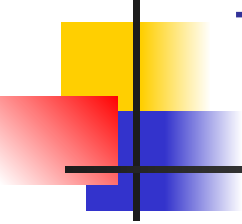
- характер
- здібності
- інтелект
- мотивація
- самосвідомість

стають у соціумі

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ

- ставлення
- рівень розвитку

несхожість
на інших

Індивід, особистість, індивідуальність

- **Індивід** – це людська біологічна основа розвитку особистості у певних соціальних умовах
- **Особистість** - це свідомий індивід, який посідає певне місце у суспільстві і виконує ту чи іншу соціальну роль або функцію
- **Індивідуальність** - це неповторне поєднання психологічних особливостей і рис людини, що визначає її своєрідність і несхожість на інших людей

Соціальна роль — нормативно схвалений зразок поведінки, якого інші люди очікують від кожного, хто займає дану соціальну позицію

- Син \ донька
- Брат \ сестра
- Внук \ внучка
- Сусід
- Товариш
- Студент
- ...

"Я" – концепція – відносно стійка система уявлень особистості про себе

- "Я" – реальне
- "Я" – ідеальне
- "Я" – динамічне
- "Я" – дзеркальне
- "Я" – фантастичне

2. Характеристика особистості. Поняття про розвиток особистості

ПСИХОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ОСОБИСТОСТІ

Спрямованість особистості:

- домінують потреби
- домінують цілі

Мотиви:

- інтереси
- переконання
- ідеали
- звички
- установки

Система саморегуляції

Індивідуально-типологічні властивості:

- темперамент
- характер

Можливості особистості:

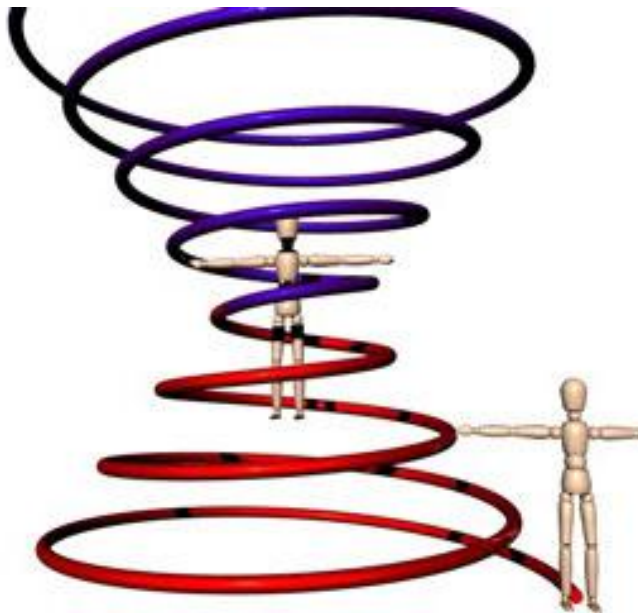
- здібності
- знання
- уміння
- навички

Психічні процеси

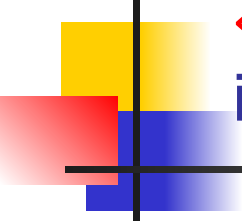

Г.С. Костюк
(1889-1982)

Розвиток особистості - це безперервний процес, що виявляється у кількісних і якісних змінах людської істоти

- Кількісні та якісні зміни відбуваються протягом усіх етапів **онтогенезу** (індивідуальний розвиток дитини від народження до смерті)
- Онтогенез психіки відбувається **не по прямій, а по спіралі**. Кожна нова психічна структура виникає на основі попередньої

Процес становлення особистості здійснюється як «саморух», якому властива **СУПЕРЕЧНІСТЬ** зовнішніх і внутрішніх умов

Зовнішні умови визначаються природним і суспільним середовищем

Зовнішнє, об'єктивне, соціальне засвоюється індивідом і стає **внутрішнім**, суб'єктивним, психічним, яке визначає його нові відношення до зовнішнього світу

інтеріоризація – перетворення зовнішніх практичних дій у внутрішні розумові дії (здатність оперувати об'єктами в образах, думках, їх перетворення (навички читання)

екстеріоризація, за допомогою якого здійснюється об'єктивація внутрішнього, його перехід у зовнішній план діяльності

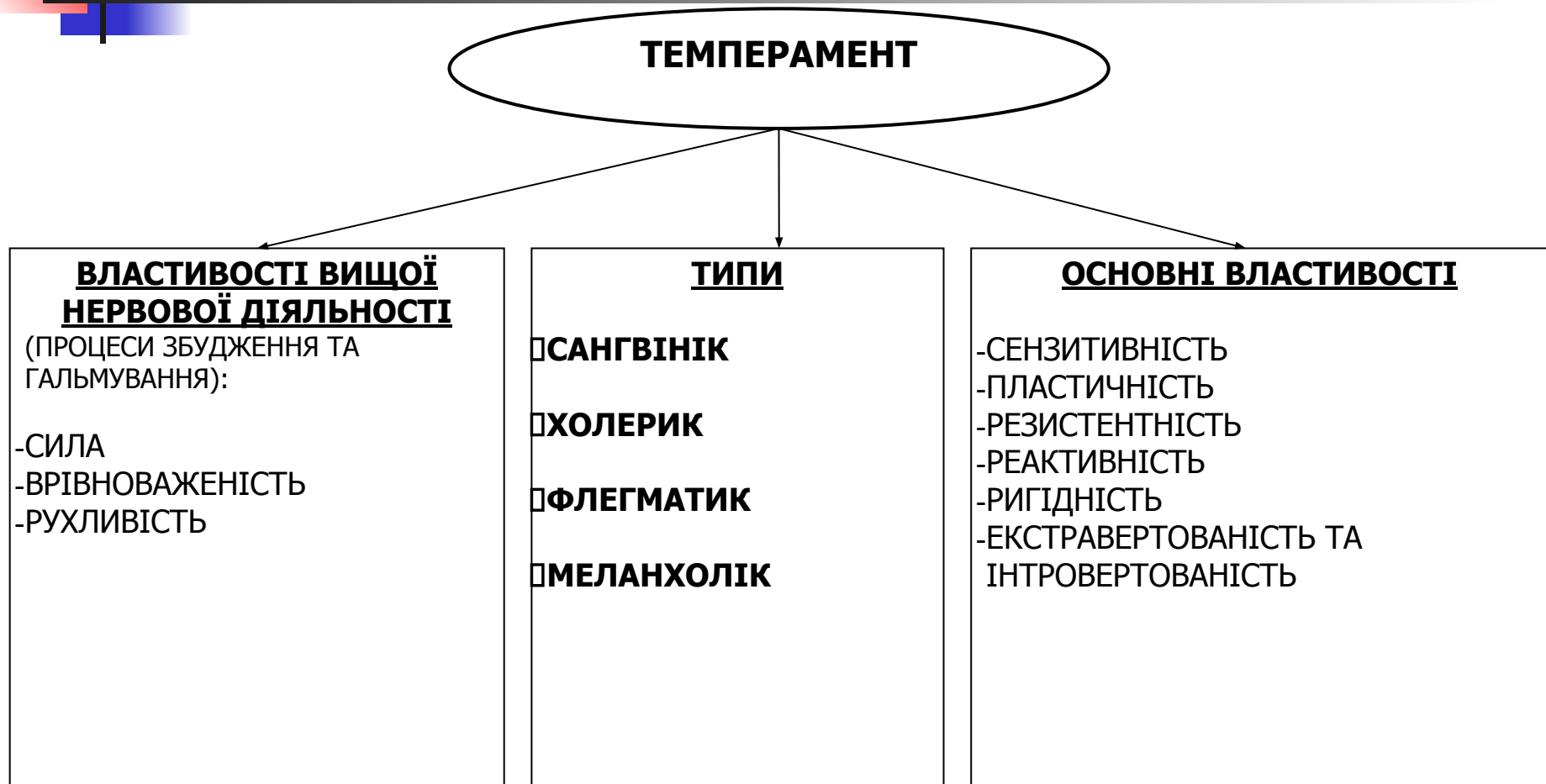
КРИЗОВІ ПЕРІОДИ- переломні пункти у розвитку, знаменуючі відмирання старого і народження нового

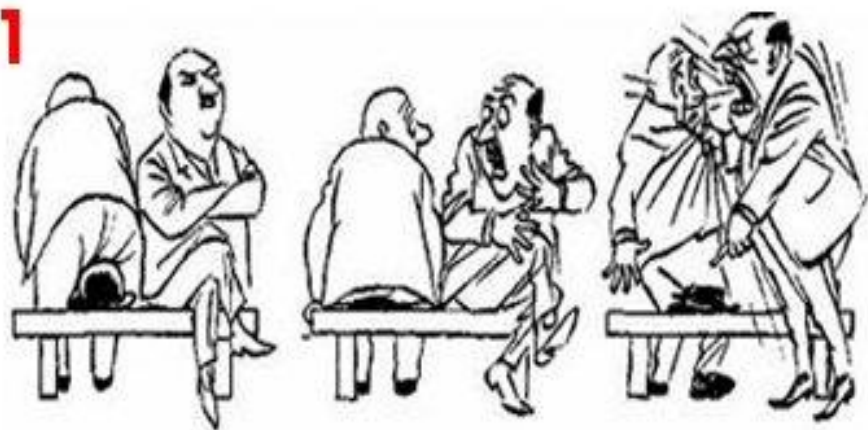
- 1 рік – криза довіри
- 3 – формування мотиваційної сфери
- 7 - народження соціального «я»
- 12-14 – підлітковий вік
- 18-20 - прагнення до самостійності
- 27-29 - пора зрілості
- 35-37 - середнього віку (переоцінка цінностей)
- 53-55 років - передпенсійного віку
- 65-67 – пенсійний вік

3. ТЕМПЕРАМЕНТ - СУКУПНІСТЬ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ **ДИНАМІЧНИЙ** ТА

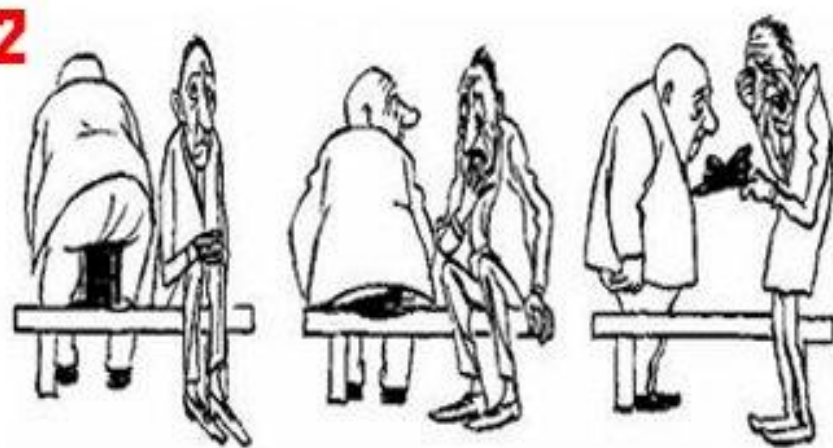
ЕМОЦІЙНИЙ АСПЕКТИ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ

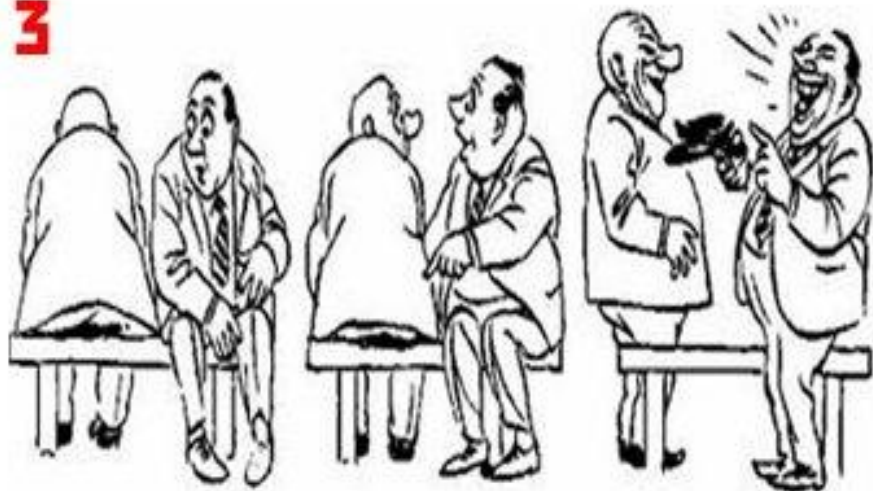
1

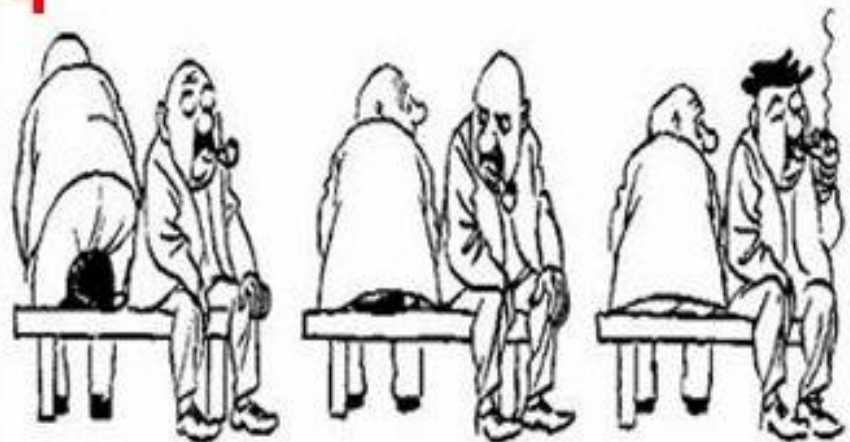
2

3

4

Зв'язок типів темпераменту і вищої нервової діяльності

І. П. Павлов
(1849-1936)

САНГВІНІК	сильний	урівноважени й	рухливий
ХОЛЕРИК	с	н\у	р
Флегматик	с	у	інертний
МЕЛАНХОЛІК	слабкий	н\у	малорухливий

Методика визначення типу темпераменту

ТЕСТ-ОПИТУВАЧ Г. АЙЗЕНКА (ЕРІ)*

(РП – С. 33)

Ганс Айзенк – англ.
психолог
(1916-1997)

КОД ОПИТУВАЧА

Щирість:

відповіді „так” на
запитання

6, 24, 36;

відповіді «ні» на
запитання

12, 18, 30, 42, 48, 54.

Екстраверсія:

відповіді «так» на
запитання

1, 3, 8, 10, 13, 17, 22, 25, 27,
39, 44, 49, 53, 56;

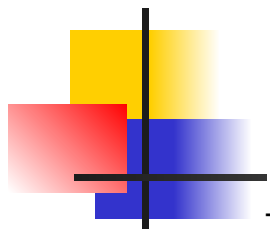
відповіді «ні» на
запитання:

5, 15, 20, 29, 32, 34, 37, 41,
51.

Невротизм:

відповіді «так» на
запитання

2, 4, 7, 9, 11, 14, 16, 19, 21,
23, 26, 28, 31, 33, 35, 38, 40,
43, 47, 50, 52, 55, 57;

МЕЛАНХОЛІК

- Легкозасмучуваний
- Тривожний
- Ригідний
- Схильний до розмірковувань
- Песимістичний
- Стриманий
- Нетовариський
- Тихий

0

Інтроверсія

ФЛЕГМАТИК

- Пасивний
- Обачливий
- Розсудливий
- Доброзичливий
- Керований
- Той, що викликає довіру
- Рівний
- Спокійний

24

ХОЛЕРИК

- Чутливий
- Неспокійний
- Агресивний
- Збудливий
- Непостійний
- Імпульсивний
- Оптимістичний
- Активний

12

24

Екстраверсія

САНГВІНІК

- Товариський
- Балакучий
- Контактний
- Чуйний
- Невимушений
- Життєрадісний
- Схильний до лідерства
- Не схильний до занепокоєння

0

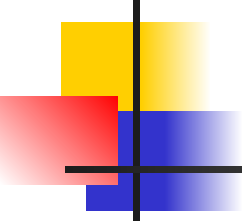
Який темперамент?

ВЛАСТИВОСТІ ТЕМПЕРАМЕНТУ

- **СЕНЗИТИВНІСТЬ** - міра чутливості до явищ дійсності, що мають стосунок до особистості
- **РЕАКТИВНІСТЬ** - це особливість реагування особистості на різноманітні подразники, що впливає на темп, силу та форму відповіді
- **ПЛАСТИЧНІСТЬ** виявляється в здатності швидко пристосовуватися до обставин, що постійно змінюються
- **РИГІДНІСТЬ** - це нездатність перебудовуватися при виконанні завдань
(РП – С. 45)
- **РЕЗИСТЕНТНІСТЬ** - міра здатності чинити опір негативним або несприятливим обставинам
- **ЕКСТРАВЕРТОВАНІСТЬ \ ІНТРОВЕРТОВАНІСТЬ** – спрямованість особистості на навколишній світ \ на внутрішній світ

4. ХАРАКТЕР (гр.CHARAKTER- ПРИКМЕТА, РИСА) –
ІНДИВІДУАЛЬНО-СВОЄРІДНЕ ПОЄДНАННЯ РИС ЛЮДИНИ, ЩО
ФОРМУЄТЬСЯ В ПРОЦЕСІ ЇЇ РОЗВИТКУ ПІД ВПЛИВОМ УМОВ
ЖИТТЯ ТА ВИХОВАННЯ І ВИЯВЛЯЄТЬСЯ В ЇЇ ПОВЕДІНЦІ

ХАРАКТЕР

ВЛАСТИВОСТІ

- ПОВНОТА
- ЦІЛІСНІСТЬ
- ВИЗНАЧЕНІСТЬ
- СИЛА

РИСИ

- ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ
- ЕМОЦІЙНІ
- ВОЛЬОВІ
- МОРАЛЬНІ

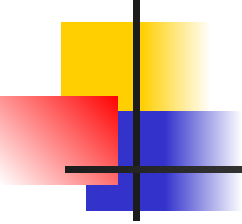
**ТИПОВІ РИСИ
СТАВЛЕННЯ**

- ДО СЕБЕ
- ДО ІНШИХ
- ДО СЕРЕДОВИЩА
- ДО ПРАЦІ

Властивості характеру

- **Повнота** — всебічний розвиток інтелектуальних, вольових, емоційних, моральних рис
- **Цілісність** — єдність слова і діла
- **Визначеність** — незалежність, прагнення досягти мети
- **Сила** — енергійні дії, активність, доведення справи до кінця

Типові риси характеру

СТАВЛЕННЯ

ДО СЕБЕ

- Скромність
- Почуття гідності
- Вимогливість
- Відповідальність

ДО ІНШИХ

- Справедливість
- Дотримання слова
- Щедрість
- Доброзичливість
- Чесність
- Принциповість

ДО ПРАЦІ

- Повага до праці
- Акуратність
- Дисциплінованість
- Сумлінність
- Організованість

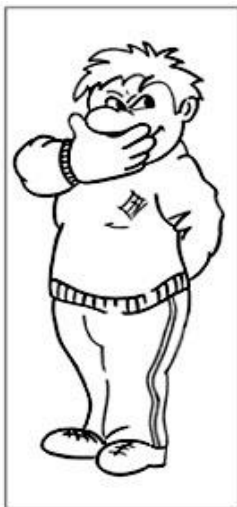
ДО ПРИРОДИ, РЕЧЕЙ

- Ощадливість
- Дбайливість
- Акуратність
- Бережливість

■ **АКЦЕНТУАЦІЯ**
ХАРАКТЕРУ (від лат.
accentus — наголос) —
особливість характеру,
при якій окремі його
риси надмірно посилені

тривожний

застряглий

екзольтований

Демонстративный

Эмотивный

Дистимический

Возбудимый

Гипертимический

Педантичный

Методика визначення акцентуації характеру **ТЕСТ – ОПИТУВАЧ ШМИШЕКА** **(РП – С. 38)**

Карл Леонгард

Німецький психіатр
(1904-1988)

5 этап. Творческий. Учащиеся выбирают понравившуюся им картинку с изображением человека и описывают его (или её) характер.

5. Поняття про здібності, їх класифікація

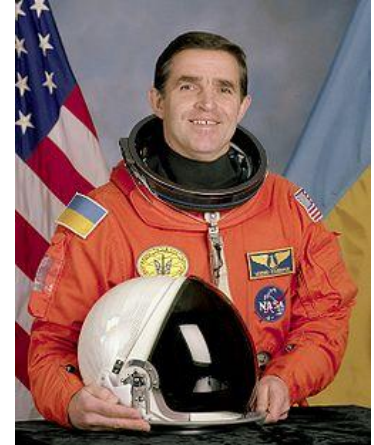
Здібності – індивідуальні властивості, що є умовою успішного виконання діяльності, спричиняють відмінності в оволодінні знань, умінь і навичок

Задатки – природжені анатомо-фізіологічні особливості нервової системи, передумова розвитку здібностей

Класифікація здібностей

Загальні – здібності проявляються у всіх видах діяльності

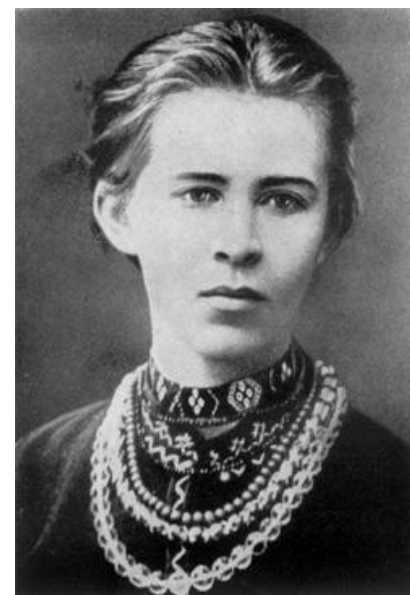
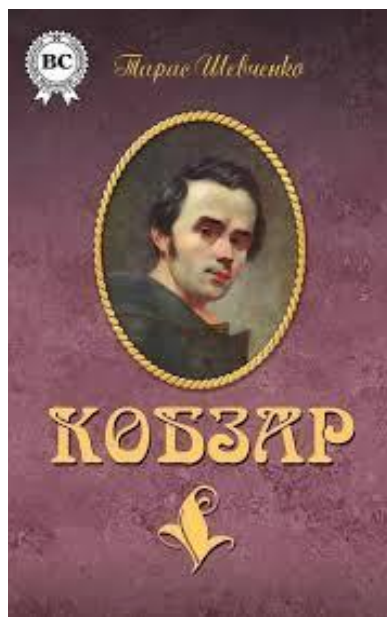
Спеціальні – здібності проявляються в окремих видах діяльності

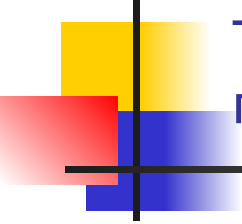

Рівні розвитку

- **Талант** – здібності, що вирізняються новизною, досконалістю, мають суспільне значення
- **Геніальність** – вищий рівень розвитку здібностей, результати діяльності мають історичне значення

Томас Едісон : “... моя геніальність є результатом 99 відсотків поту та 1 відсотка таланту”

Томас Едісон -
американський вчений і
винахідник
американський вчений і
винахідник (1093 патенти
США та 1239 патентів
інших країн)

"Конус навчання"

